

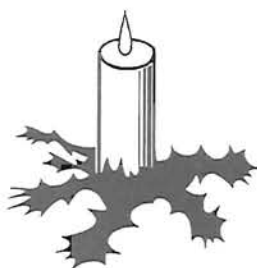
VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

III. évfolyam 12. szám

1996. december

KARÁCSONYI ÉNEK '96.

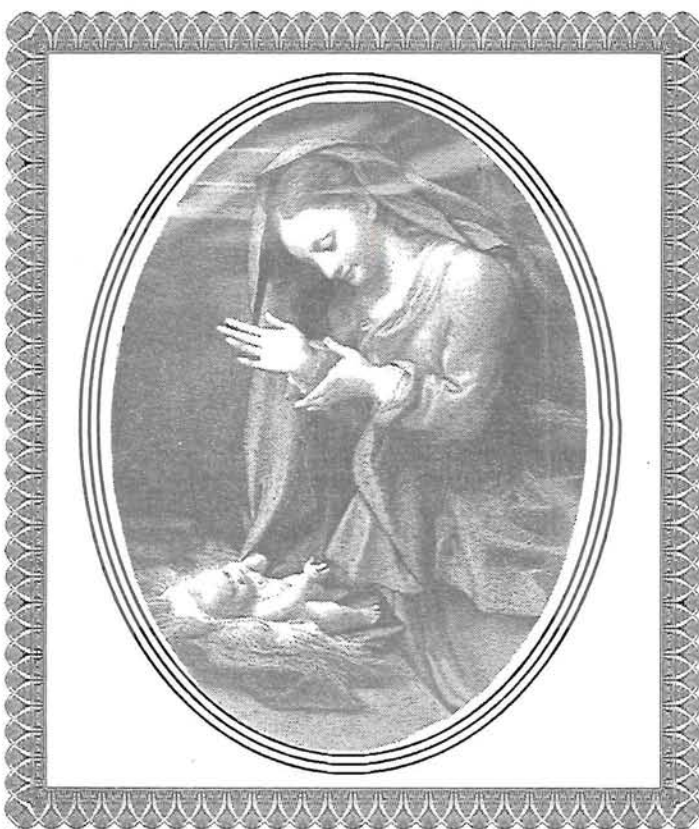
Csillag inog Betlehem felett,
angyal jelzi, hogy megszületett!
Csituljon gond, barázdás homlokon
ránc simuljon: Jobb jön-e vajjon?
Jön, mert egykor Gyermek született.
Írásban is megígértetett,
istálló jászlán, barmok melegén,
heródesek közt megváltó remény!

Heródesek közt gyötrődünk Jézusunk,
egyről-kettőre jutni nem tudunk.
Szent születésed ünnepe maradt
ígéretünk. S keresztfád alatt
évről-évre megváltásra várunk...
Ugye nem hagysz el Tövises Királyunk?!

Félve, panasszal koldus lét az élet:
Dicsőség jöttöd szent ígéretének!
Fenyő-örökzöld, gyertyafényes ének,
míg a pásztorok jászolodhoz érnek,
Soprontól - Zágonig zengje a világ:
Mostan kinyíllott szép rózsavirág!
Vének, lázárak, úzött magyarok
bús szemében reményed ragyog,
Apor-hite, a székely püspöké,
Apor Vilmosé, Mindszenty Józsefé.
Mindnyájunk e jövőre szavaz,
s ki belénkrűg, Heródes rongya az!

A Körözs mentén, ahol én születtem,
s Betlehem-járás angyalává lettem,
visszaálmodom magam oda
- a Szülőföld sohase mostoha, -
Szentestén hát ezt csengjék rímeim:
Boldog Karácsonyt „Vacer” testvéreim!

TÍMÁR MÁTÉ

Minden kedves Olvasónknak
Regyelemmel teljes, békés, boldog Karácsonyt,
és sikerekben gazdag, szerencsés ÚjÉvet
Kíván
a Szerkesztőség minden munkatársára

Meghalt a király, éljen a király!

Így jelentik a király halálát a monarchisztikus államrendben élő országokban. De így van ez az úgynevezett erőselelnöki hatalommal berendezkedett országokban is? Ha az elnök meghal, bárhol van is az alelnök, azonnal beesketik az elnöki hivatalba.

Mivel Magyarországon miniszteriális köztársaság van, a köztársasági elnök jóformán csak közjogi méltóság. E szisztéma alapján épül fel az Önkormányzat is. Tehát minden település egy kis köztársaság, ahol az elnöki szerepet a polgármester tölti be, kb. ugyanolyan jogokkal, mint a köztársasági elnök. Különbség csak az, hogy a polgármestert a lakosság választja, így mandátuma hitelesebb.

Hogyan épül fel az Önkormányzat szerkezete? Először is megválasztják a polgármestert, majd a képviselő-testületet, amely egyben a legfőbb törvényhozó testület a városban. A Polgármesteri Hivatal élén a jegyző áll, aki pályázat útján, a testület döntése alapján nyeri el a posztot. A Hivatalnak tehát meghatározó szerepe van az önkormányzat jó vagy rossz működésében, mivel fontos és szükséges információkkal látja el a képviselő-testületet, előkészíti a határozatokat stb. A Hivatalban természetesen legfontosabb a pénzügyi osztály munkája, akik a város költségvetésére tesznek javaslatokat, ugyanígy az adóhivatal stb. Az Önkormányzat tehát csak a Hivatallal együttműködve dolgozhat jól. Városunkban a képviselő-testület 17 személyből áll, melyben a polgármesternek csak 1 szavazati joga van. Így a meghozott határozatokért - legyen az jó, vagy kevésbé jó - a testület felelős, és nem egyedül a polgármester.

Tisztelt polgártársak!

Ezzel a kis eszme-futtatással nem kioktatni akartam, hanem, hogy mindenki tisztán lássa a helyzetet.

Dr. Frankó Károly lemondásra kényszerült, az őt és családját ért támadások miatt, mondjuk úgy, hogy érdemtelen támadások és aljas zaklatások miatt. Tisztségéhez és becsületéhez kétség nem férhet. 6 évig vezette a várost súlyos pénzügyi gondokkal, de működőképesen, ezt senki nem tudja cáfolni! Emberileg teljesen érthető, hogy nem vállalja tovább a tisztségét és lemondott.

Ezzel új helyzet állt elő. Mivel a törvény új választásra kötelezi a polgárokat, fel kell arra készülnünk. Újra felvetődik a kérdés: kit válasszunk? Akik e helyzetet előidéztek, azoknak a '94-es választás óta minden bizonnyal megvan a jelöltjük.

Tisztelt polgártársak!

A döntés ismét a titek. Ha egy olyan egyént választunk, aki nem járatos az önkormányzati közigazgatási munkában, annak a hátralévő másfél, két év még a betanulásra sem elegendő.

Könnyen megoldott volna a helyzet, ha már a bevezetőmben ismerttetett erős elnöki rendszer kormányozna, mert akkor az alpolgármester lépne a távozó polgármester helyére. Felvetődik a kérdés, hogy vajon ebben az esetben megfelelne-e az alpolgármester? Ha igen, akkor miért ne felel meg a jelen helyzetben is, hiszen ő 2 éve dolgozik az Önkormányzatban, ismeri az előírásokat, a folyó ügyeket és tervezeteket. Körzetében magasan élvezi a választói bizalmát, hiszen egyénileg választott (és nem listás) képviselő. Ez ideig munkáját kifogástalanul végezte, egyetlen kifogást hallottam ellene, hogy halkán beszél. Ezen viszont könnyen segít egy mikrofon.

Tehát adva van egy lehetőség, hogy az Önkormányzat folyamatosan és zökkenőmentesen végezhesse munkáját. Úgy gondoljuk, hogy ez volna a város érdeke, nem pedig egy kiújuló hatalmi harc, vagy éppen mint ilyenkor szokás a két település közötti szétválás, vagy együtt maradás áldatlan vitája.

Tisztelt polgártársak!

Érdemes mindezekben elgondolkozni! Hiszen városunk

működőképességéről vagy széthullásáról van szó!

A Kereszténydemokrata Párt a város egységét akarja, ezt az előző választásokon is hangsúlyozta. Ezért álltunk ki Dr. Frankó Károly mellett, aki ezt az egységet legjobb tudása szerint mindmáig fenntartotta.

Mi Czibulka György alpolgármestert ajánljuk a hátralévő ciklusra Gyomaendrőd polgármesteréül, aki szintén az egység híve, és úgy érezzük, hogy tapasztalatával, képességével el tudná látni a feladatot zökkenő mentesen.

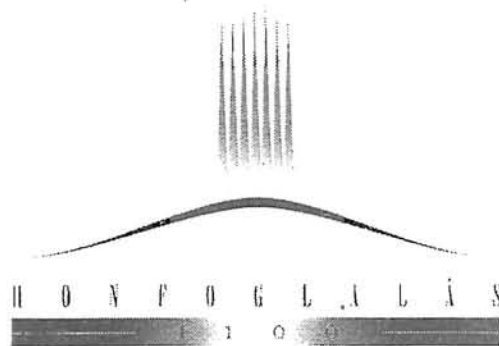
Tisztelt gyomaendrődi polgárok!

Ebben a dologban ne az érzelmek vezessenek benneteket, hanem a józan, megfontolt ész!

VASZKÓ ANDRÁS

KDNP ELNÖKE

A Kereszténydemokrata Néppárt december 21-én (szombaton az endrődi Közösségi Házban délután 5 órakor tartja karácsonyi ünnepségét. Az ünnepség vendége **Macskássy Izolda festőművész** lesz, akinek a napokban nyílt meg időszakos kiállítás a Közösségi Házban. Szeretettel várjuk tagjainkat.

Császár Ferenc
részére

Békés Megye Képviselő-testülete és a Megyei Millecentenáriumi Emlékbizottság nevében a magyar honfoglalás 1100. évfordulójának méltó és tartalmas megünneplése érdekében a megyei összefogás keretében végzett munkájáért elismerésemet és köszönetemet fejezem ki.

Békéscsaba, 1996. december hó

DR. SIMON IMRE
Békés Megyei Önkormányzat Elnöke
a Magyar Köztársaság Köztársasági Elnöke

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

SPORT

Végig az élen!

November közepén véget ért az őszi szezon. Kellemes szórakozás sorozat szakadt meg négy hónapra. Indulás óta élen van a BARÁTSÁG. Különösen a rajt és a finis volt meggyőző. A szezon közepén volt néhány hetes gyengélkedés. Benne két vereség, meg egy döntetlen. Az indulás gólpáradés mérkőzéseit felváltotta a gólnélküliség, és az 1 gólos szükködés időszak. Azután újra fellobbant a tűz. Láttunk olyan remek fejeseket - főleg Bócsik jóvoltából - amilyenek a magas szintű találkozókban is „fehér holló” számba mennek. És Janis szabadrúgásai is remek csemegék voltak.

Az utolsó négy találkozó:

Medgyesen még 2:1-es kudarc volt, de Füzesgyarmat ellen, itthon 2:0-ás győzelem született. Nagyszénásról 5:0-ás sikerrel tértek haza kedvenceink. Ott az utolsó 30 perc is elég volt a mieinknek a kiütéses győzelemhez. A szezonzárón Sarkad ellen 3:0-ás sikerrel kezdhettek hozzá a szabadsághoz.

Ei kell még mondanunk, hogy az előző évhez képest jelentősen megváltozott a legénység. Halász, Nagy S, Hegedűs, Karácsony, Sárosi, Tóth M, Lipták, Gubucz, Nagy, Mester, Janis, Bócsik, Illyés, Balázs...Kiválóan képzett játékosok, de még nem csapat. Nem ismerik eléggé egymás gondolatát. Így sokszor a két féle elképzelés miatt sok az eladott labda. Újabban sok az egymást piszkáló szöveg. Kevés a szélen vezetett támadás. Mintha nem tudnák, Illyést hogy kell veszélyesen elindítani! A középpályások sokat dajkálják a labdát. Időnként lelassul a támadás, van ideje az ellenfélnek sorait rendezni. Elég sok a sérült. Nem ritka a sárgalapos eltiltás.

Mindenknek ellenére elégedettek vagyunk, mi szurkolók a csapattal. Sok szép élményben volt részünk. Jó focit láttunk. Jól szórakoztunk. A vezetés mesterien intézi az ügyeket. Egy esetleges NB. III-at szeretnénk is, meg félünk is tőle. Minden esetre a közel félévszázad után nagyon esedékes lenne egy osztállyal feljebb, az NB-ben küzdeni. Majd a végelszámolásnál is csúcsra lenni, mesébe illő vágyálmunk. Érdemes volt újra kezdeni a romokon hat évvel ez előtt. Hajrá Barátság!

És most nézzük a tabellát:

	17	11	4	2	37:7	37
1. Barátság	17	11	4	2	37:7	37
2. Mezőkovácsháza	17	10	5	2	34:15	35
3. Békéscsaba Jamina	17	10	5	2	25:9	35
4. Battonya	17	9	4	4	30:16	31
5. Elek	17	8	5	4	33:25	29
6. Gyoma FC.	17	7	6	4	32:19	25
7. Csorvás	17	7	4	6	27:20	25
8. Csabacsüd	17	7	4	6	32:29	25
9. Szeghalom	17	6	6	5	32:26	24
10. Mezőhegyes	17	6	6	5	28:25	24
11. Füzesgyarmat	17	6	5	6	26:22	23
12. Medgyesegyháza	17	6	5	6	25:36	23
13. Sarkad	17	7	1	9	24:30	22
14. Dobox	17	5	2	10	24:33	17
15. Orosháza	17	4	5	8	19:33	17
16. Nagyszénás	17	3	4	10	20:51	13
17. Békéscsaba MÁV	17	3	-	14	21:44	9
18. Kamut	17	1	3	13	21:49	6

Az ifik párhuzamos csatáinak eredményei:

Medgyesegyházán 1:3 -as győzelem, Füzesgyarmat ellen itthon 1:0, Nagyszénáson 1:9 -es gólzáporos győzelem. A zárón Sarkadot 3:2-re győzték le.

Az ifik mérlege tehát: 17 mérkőzésen 9 győzelem, 4 döntetlen, 4 vereség. 35:14-es gólarány, 31 bajnoki pont. Gratulálunk Pelyva Miklós csapatának!

KÖZÖSSÉGI HÁZ
DECEMBER HAVI PROGRAMJA

2-án Macskássy Izolda kiállítása december 11-ig még nyitva. Hétköznap 8-16 óráig.

„Macskássy Izolda festőművész Marosvásárhelyen született, 1945-ben. Tanulmányait Erdélyben, Ausztriában és Bulgáriában végezte, 1971 óta magyar állampolgár. Sok hazai és külföldi kiállítás mellett grafikai pályázatokon is részt vett. Hatvanban és Kiskőrösön bemutatott munkáit selyemre festette. Derűs hangvételű, életörömet sugárzó textilgrafikai nagy sikert arattak.”

5-én 8 - 15-ig Ruha - és cipővásár az emeleti nagyteremben.

6-án 10-től az endródi óvónők bábéladása óvodásoknak.

7-én 9 - 11-ig szemvizsgálat

14-15-én 8-16-ig galambkiállítás

a gyomaendrői Galambász Egyesület szervezésében.

20-án 11-től a Gondozási Központ Karácsonyi ünnepe.

21-én 17-től a KDNP Karácsonyi ünnepe.

26-án 17-től T E A H Á Z . Vendégeink többek között Polányi Éva és Kiszely Zoltán.

28-án 17-től a Nyugdíjas Klub Szilveszteri mulatsága.

31-én 18-tól a Magányosok Klubja szilvesztere.

A Közösségi Ház dolgozói szeretettel várják az érdeklődőket és boldog új évet kívánnak minden gyomaendrői embernek.

A Közösségi Ház büfé helyisége 1996.dec.1-től bérbe vehető. Érdeklődni lehet a Közösségi Házban.

„Él nemzet e hazán“ (Barangolás az 1100 éves Magyarországon) Zenés, vetített képes előadás lesz az endródi könyvtárban 1996. december 8-án, vasárnap délután 3 órakor.

BŰNÜGYI KRÓNIKA

Ahogy azt egy korábbi számunkban ígértük, időről időre tájékoztatjuk kedves olvasóinkat városunk rendőrségének munkájáról, ha néha kimarad egy-egy tudósítás valamely számunkból, az a körülményeket tekintve csak örvendetes lehet, mert azt jelenti, hogy említésre méltó esemény nem történt településünkön. Sajnos az okt.-nov. hónapok nem voltak ilyen értelemben eseménytelenek. Erről tájékoztat bennünket Szűcs József alezredes úr, városunk őrsparancsnoka. „Okt.29-re virradóra a Vásártéri lakótelepről eltulajdonítottak egy Ford Transit kis tehergépkocsit. A bevezetett rendőri intézkedések eredményeként az eltulajdonított gépkocsit kiskunhalasi kollégák segítségével Kiskunhalas külterületén, egy lakatlan tanyán megtaláltuk és a tulajdonosnak visszaadtuk. Ugyancsak Okt. 29-én egy sértett bejelentette, hogy 28-án az esti órákban a gyomaendrői Szt. Antal utcán leparkolt ETZ motorkerékpárját ismeretlen elkövető eltulajdonította. 30-án állampolgári segítséggel a tettest sikerült

elfogni, és ellene, valamint több társa ellen - két fő előzetes letartóztatása mellett - több járműlopásban és egyéb súlyos bűncselekményekben az eljárást folyamatba tenni.

Az utóbbi hetekben, sőt napokban több intézmény, így a Rózsahegy Kálmán Általános Iskola, az Önkormányzat Endródi Kirendeltsége, valamint a GYOMASZOLG Kft. sérelmére betöréses lopás bűncselekményét követték el egyelőre még ismeretlen tettesek, vagy tettes. A nyomozás folyamatban van, bizunk benne, hogy az elkövetőt, vagy elkövetők hamarosan kézre kerülnek. Kérjük ehhez is a lakosság, a becsületes állampolgárok segítségét!

Ők szolgálnak és védenek bennünket, nekünk pedig nemcsak kötelességünk, de érdekünk is, hogy ha bármi információ birtokába jutunk, ne habozunk azt haladéktalanul a rendőrség tudomására hozni. Gratulálunk a sikeresen felderített ügyekhez, és kívánunk további sikeres munkát.

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istencsérő szép szava kondul, melyre a vallomások úrangyala három versével felel szívem.

Egyel, az áldott emlékü halottaink nyugalmaért, egyel, hogy szent szülőföldünknek adósai sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Timár Máté

Akit mindenki elfelejtett,

Szerzetesi neve: Gonda Keresztély

Mint már egyik megemlékezésben írtam, az 1718-as újratelepítés óta Endrőd 33 papot adott az Egyháznak. Kevés község dicsekedhet a Nagyváradai Egyházmegyében ezzel! Nemhiába nevezték Endrődöt: a „Nagyváradai Egyházmegye Gyöngyszemének.”

Mindenki tudja, hogy amikor egy papot felszentelnek, és jön a falujába elmondani az első miséjét, emlékül a jelenlévőknek egy szentképet ad, melyre jelmondata, a szentelés évszáma, és a felszentelő neve a kép hátuljára rá van írva.

Hosszú, fáradságos munka után én ezeket összegyűjtöttem, ezekből tudom adataikat. Akiről most írok, annak nem tudtam a szentképét megszerezni, mert valószínűleg nem is volt neki.

Gonda József cisztercita (fehérbarát), francia-magyar szakos tanárról szeretnék beszélni. Szerzetesi neve: Gonda Keresztély.

Ennek a halk, csendes szavú nagytudású embernek szomorú sorsa és élete, szenvedései részvétellel kell, hogy eltöltse szívünket.

1902. február 4-én született Endrődön, az 1338.sz. házban. Utca név akkor, ezen a helyen nem volt. Édesapja szegény napszámos Gonda József, édesanyja Bukva Mária. Több gyermekük is volt, nagy szegénységben éltek.

A szegény gyermeknek nehezen akad keresztszülő. Volt Endrődnek egy csodálatos kántora: Újházi Miklós és annak egy anyagi lelkü felesége: Csoor Ida, ők vállalták a keresztszülői tisztet, ami már magában is rendkívüli volt. A keresztelő: Kovács Kálmán káplán. Keresztfiukat minden bizonnyal ők is irányították a papi pálya felé. Hiszen Gonda József kiváló tanuló, becsületével, okosságával, mély hitével kivívta tanítóinak, hitoktatóinak megbecsülését. A jó Ida néni „kis szent Antalnak hívta” (Magnóra mondta Varjú Fülöpéné).

Szülei olyan szegények voltak, hogy nem tudtak segíteni még a ruházkozásában sem. Többen voltak testvérek. A gimnáziumi érettségire készülve, barátai megtudták Iduska nénitől, hogy nincs rendes ruhája. Timár Sándor (orvostan-hallgató), Ugrin Nándor

(orvostan-hallgató), Vaszkó Lajos, aki gyógyszerész gyakornok volt abban az időben az Ósapai patikában, összefogtak a falu ifjúságával, és színi előadást rendeztek, hogy a bevételből felöltöztessék Gonda Józsefet, akiről már mindenki tudta a faluban, hogy pap lesz. A színelőadás olyan jól sikerült, hogy meg kellett ismételnit. Annyi pénz bejött, hogy Gonda József elindulhasson a papi pályán.

A ciszterci rend novíciusa lett 1920. aug. 14-én. Ünnepeyes szerzetesi fogadalmat tett 1927. jún. 25-én. Pappá szentelték 1927. július 3-án.

Nyelvi tanulmányokat végzett Párizsban, 1927-28-ban. Latin-francia szakos bölcsészeti tanulmányait Budapesten, a Pázmány Péter Tudományegyetemen fejezte be 1928-29-ben. Gyakorló tanár 1929-30-as években Pécsen, majd ugyanott r. tanár 1932-ig. Baján tanított 1932-37-es, majd Egerben 1937-40-es években. Végül tanár Székesfehérvárott 1940-1948 között.

Az egyházi iskolák államosítása után Székesfehérvárott egy perifériális plébánián (Maroshegy) kántor 1950-ig. Közben a legnehezebb háborús és háborút követő időkben a Székesfehérvári Rendház házgondnoka, akkor, amikor a háború végnapjaiban a rendházban menedéket kereső több száz személy ellátásáról kellett gondoskodnia. Tette ezt odaadással és áldozatkészen. Ez az áldozatkészség és segítőkészség különben is mindenkor jellemezte. Igényes tanár és szeretetre méltó kollega volt. Fegyelmezett, kemény arcú, célratörő embernek ismerték rendtársai. Márton Gábor mondja róla: - „Második Öveges professzor volt.” Úgy tanított. 1950 júniusában rendtársaival együtt Előszállásra vitték, kényszertartózkodási helyre. Onnan szabadulva szülővárosába Endrődre ment. 1951-52-ben még Tiszaalpäron az államosított iskolában tanított. De a kommunista rendszernek nem volt szüksége kiművelt emberfőkre, nagy tudású emberekre. Nagyon halk, csendes, magáról nem beszélő, a szenvedést türelmesen viselő, a nélkülözések ellen nem panaszkodó pap volt. Gyomorbántalmái már 1950-ben jelentkeztek. Mind Ugrin Nándor, mind Timár Sándor orvosok segítettek, ingyen kezelték. Hiszen látták körülményeit. Testvére és az ő szegénysége részvétellel töltötte el őket. Akkortájt már írás ment a faluban nagy élet-szentségének, többen meglátogatták és anyagi helyzetükhöz képest segítettek.

Valaki elmesélte, hogy betegen ment szénért taligával, amíg bírt. De csak 10 kg. szenet tudott venni. Nehéz idők jártak akkor. Nagyon, és sokat szenvedett. 1953. január 16-án adta vissza lelkét Teremtőjének.

Temetésén rengetegen részt vettek. Érezték, hogy nem egy átlagos, hanem egy igen magas szellemű egyéniség, egy karizmatikus pap halt meg. A kis szobából ki kellett hozni a halottat a ház elé, annyian voltak. Csonttá lefogyott, arca mintha mosolygott volna. Béke, nyugalom látszott rajta. Révész István plébános úr temette. Ismerte szörnyű szenvedéseit, csak annyit mondott: „Nagy tudású, szent életű papot jöttünk össze temetni! Aki akkor sem panaszkodott...” és itt elcsuklott a hangja és ez a nagy, derék ember lehajtotta fejét, a néppel együtt zokogott. Valami rendkívüli érzés fogott el mindenkit. Amikor a szegényes keresztet rátették a sírra, a hóval fedett tájon kisütött a nap.

Aztán meghalt a jó testvér, Mária, meghaltak testvérei, annak gyermekei is. A sír elhagyatott lett. Szabó Katica nővér és Csatlós Balázné megkeresték, rendbe hozták és gondozták a sírt. Amikor ők elköltöztek Endrődről nagy szeretettel a csupaszi Papp Istvánné, Eszti néni gondozta, ápolta. Egy éve Ő is elköltözött az Örök Hazába.

„Kedves Gonda József Keresztély atya, nézz le ránk Égi Országodból!”

VASZKÓ IRÉN

Köszönetünket fejezzük ki a Ciszterci Apátság segítségének az életrajzi adatok megküldésért. (SZERK.)

Katolikus Krónika

DECEMBER HÓNAP ÜNNEPEI

december 1.	vasárnap: Advent 1. vasárnapja
december 6.	péntek: Szent Miklós püspök
december 9.	hétfő: SZEPLŐTELEN FOGANTATÁS
december 13.	péntek: Szent Lúcia vértanú
DECEMBER 25.	SZERDA: KARÁCSONY
DECEMBER 26.	CSÜTÖRTÖK: SZENT ISTVÁN VÉRTANÚ
december 29.	vasárnap: Szentcsalád

Ó Istenem, de hangosak lettünk! Már a szavakkal sem elégszünk meg; tettek által akarunk beszélni. Csak az a kérdés: eléggé hallgatunk-e Te előtted?

Amikor a világot betöltötte a csend, eljött közénk a te Igéd: Fiad emberré lett. Csend és figyelem kísérte egész igehirdetését. A teljes hallgatás életté lett. Uram, taníts a csend titkára!

OSZTRÁK LAIKUS BREVIÁRIUM

Advent hétköznapjain az endrődi templomban minden reggel RORATE hajnali mise, 6 órakor.

Uram, úgy kell nekem a te szemed, - adj élő hitet nekem.

Úgy kell nekem a te szíved, - add, hogy társaimat minden körülmény között szerethessem.

Úgy kell nekem a Lelkem, add, hogy remélhessek önmagamban, s remélhessek egyházadban,

hogyan tanúságot tesz majd a világ előtt,

hogyan a keresztyények fölismerek

sugárzó, erős tekintetünkről,

meleg szívünkről,

rendíthetetlen hitünkről,

mely boldog reményünk kiapadhatatlan forrásaiból fakad.

Urunk,

ez az imádság mindenkor időszerű.

De most karácsony éjjelén kérünk téged

önmagunkért és minden keresztyény testvérünkért,

minden jóakarátú emberért,

mindenkiért, aki nyugtalan és aki keres.

Adj nekünk szemet,

hogyan a Gyermekekben fölismerek Isten mosolyát.

Adj új szívet nekünk,

hogyan befogadjuk őt, hogy megértsük üzenetét.

Végül adj erős, élő lelket,

hogyan elkísérhessük az Urat,

hogyan nyomába léphessünk minden nap,

az elkövetkező év során, amely előttünk áll.

SUENENS BÍBOROS

Udvardy József püspök úr köszönete

Gyéántmísem alkalmából kifejezett jókívánatokat és imákat ezúton köszönöm. Én is Isten áldását kívánom a paptestvéreknek és a híveknek.

Dr. Udvardy József ny. püspök

(1969-1987 között vezette az egyházmegyét, ma Szegeden él, nyugdíjasként)

KARÁCSONYI
ÜNNEPI MISEREND!

A hunyai szolgálat miatt a karácsonyi miserendben némi változás lesz a megszokotthoz képest.

Endrőd

December 24. kedd: Szenteste éjfél mise, éjfélnélkor. (nincs változás) Mise előtt a gyerekek (kb. fél 12-től karácsonyi műsort adnak.

December 25. szerda: Karácsony: délelőtt 10-kor, és este 5-kor. (Változás, hogy nincs reggel 8-kor, és van este 5-kor!)

December 26. csütörtök: Karácsony másnapja: délelőtt 10-kor, és este 5-kor. (Változás, hogy nincs reggel 8-kor, és van este 5-kor!)

December 31. kedd: este 5-kor hálaadás (nincs változás).

Január 1. szerda: Újév: délelőtt 10-kor, és este 5-kor. (Változás, hogy nincs reggel 8-kor, és van este 5-kor!)

Hunya

December 24. kedd: Szenteste az éjfél misét este 6-kor tartjuk.

December 25. szerda: Karácsony: reggel 8-kor.

December 26. csütörtök: Karácsony másnapja: reggel 8-kor.

December 31. kedd: délután 3-kor hálaadás

Január 1. szerda: Újév: reggel 8-kor.

Előkészület az egyházban a harmadik évezredre

A Szentatya 1996. november 30-án - Advent 1. vasárnapja előtti szombaton - a Szent Péter bazilikában vesperás keretében ünnepélyesen megnyitja az „új adventet”, vagyis a 2000. évre előkészítő közvetlen 3 éves időszakot. Ezzel szeretné még jobban fölívni az Egyház figyelmét az előkészítő idő fontosságára.

A Szentatya „Tertio Millenio Adveniente” enciklikájában meghatározta az utolsó 3 év átismétlendő hitigazságait, amelyeknek első éve (1997) Jézus Krisztus személyével, misztériumával foglalkozik. Ez az év egyben a hit éve, valamint a hit szentségének a keresztségnek döntő jelentőségére való emlékezés.

Örömteli, meghitt karácsonyt kívánunk a Városunk minden kedves Olvasójának. Ezúton is megköszönünk minden segítséget, szeretetet, támogatást, amit az év folyamán kaptunk.

Szent Gellért Katolikus Általános Iskola,
és a Szent Imre Plébánia

A SZENT IMRE-NAPI BÚCSÚ

17 fiatal énekelt

„ De messze van a messze,
De messze van az a messze,
De távol az a távol...”

(Ady Endre)

Bizonyára sokan emlékeznek még a fent idézett sorokra, melyekkel a Szt. Imre napi búcsún szentbeszédét kezdte Illéssy Mátyás budaörsi atya, aki a Duna TV Katolikus Ifjúsági műsorainak is állandó munkatársa. Az az Illéssy atya, akinek ősei, nagyszülei révén, ugyancsak endrődinek tarthatja magát, hiszen a Peresen volt birtokuk hajdanán.

Beszéde középpontjában Szt. Imre állt, akit példaképpül állíthatott a mai fiatalok elé. Szólt életéről, erkölcsi tisztaságáról, hitéről, szeretetéről. Mint mondotta: „Isten nélkül a senki földjén vagyunk!”

A mise alatt a Budaörsről érkezett Pax et Bonum és a budapesti Béke Nevelőotthon Pax Vobis Alapítvány énekegyüttese közreműködött karizmatikus ifjúsági énekekkel. A mise után pedig saját szerzésű műsorukat adták elő. Amit ajándékként hoztak a helyi és vidékről idesereglett kedves vendégeknek. A 17 fiatal énekét áthatotta a szeretet és a hit, amit a földön minden embernek hirdetnie kell. Énekeltek örömeikről, bánataikról, csalódásaikról, és a mindig vigasztalást és megbocsátást adó Istenről.

Műsor után körmenet következett, majd a szép ünnepség áldással zárult.

Ezt követte a templomkertben a búcsúsok megvendégelése. Forró teát és friss kalácsot kínáltak a helybeliek a környező településekről érkezett zarándokoknak.

A Budaörsről érkezett fiatalokat, szülőket, pedagógusokat (több, mint 40-en voltak), meghívott vendégpapokat a Szt. Gellért Katolikus Általános Iskolában látta vendégül az egyházközség.

Mi nem vagyunk profik...

- Az együttes vezetője: „Az énekegyüttes 1994 tavaszán alakult budaörsi fiatalokból és a budapesti állami gondozott gyerekekből. A fiatalokat ezzel próbáljuk behozni a templomba, hiszen egyébként is kevés érzelmi élményben van részük. Elég sok szabad keresztény gyülekezet azért mondhat magáénak sok fiatalot, akik először csak a zene kedvéért mennek be, de aztán azt a lelkiületet is átveszik, melyet a zene sugároz. Egyébként ezek a dalok csak úgy jók, ha

visszük őket. Németországban, az egyik általános iskolában jövőre tanítani fogják ezeket a dalokat. Se kazettát, se lemezt nem kívánunk kiadni, nem vagyunk profik. Amatőr együttes vagyunk és azok is szeretnénk maradni.”

- Egy fiú az együttesből: „Szeretek társaimmal énekelni. Már Nyugat-Európát körbe utaztuk, ott külföldön magyaroknak énekelünk, magyarul. Megható volt. Egyébként a zene a stúdióban készül, erre tanuljuk be az énekeket. Templomokban és szabadterén is adjuk elő dalainkat.

- Egy endrődi néni: „Nagyon tetszett, én szeretem az ilyet, a modern, új számokat. Örültem, hogy ilyet hallhattam.”

- Zsolt: „Nagyon szép volt”

- Dévaványai hitoktató: „Csodálatos volt. Az idősebb korosztály mellett a fiataloknak is helyet kell adni. Szerintem hosszú távon ez a jövő.”

- Egy helybéli anyuka: „Szokatlan volt, mert még nem voltam ilyen helyen sosem, és ezért is jöttem el. Tetszett és élmény volt.”

- Tibi: „Tanulok zenélni, jó lenne egy ilyen ifjúsági énekegyüttesben játszani.

- Békésszent-andrási néni: „Nagyon szép volt, nekem nem volt szokatlan.”

- Egy bácsi: „A mikrofon eltorzított mindent, nem lehetett érteni a szöveget. Hátról nem lehetett hallani. Erős volt a zene. Csak nagy dübögés volt az egész.”

- Az endrődi kántor: „Nagyon tetszett. Friss levegő az egyházban mindig kell, szükség van hangulatos, fiatalos zenére is. Nagyon változatos volt. Főleg az, hogy amatőr együttesről van szó, ahhoz képest profi módon énekeltek.”

Olyan személy kellene...

Összegezve a hallottakat és tapasztalásokat, úgy érzem, hogy nagy szüksége volt az endrődieknek arra, hogy a budaörsi fiatalok eljőjenek hozzájuk. Talán néhány fiatal lelkében lángot gyújtottak énekeikkel, műsorukkal. Talán egyszer itt is alakulhat egy ifjúsági ének. Jó lenne, ha valaki ezt felvállalná. Talán így sok csellengő fiatalot meg tudnánk menteni a bűnözéstől is. Olyan személy kellene, aki tud gitározni, s e mellett van akarata, ereje, hite, a többi az jön magától.

Mi, endrődiek szeretnénk, ha sikerülne egy testvériskolai kapcsolatot létrehozni a Mindszenty József Katolikus Általános Iskolával, ami most épül Budaörsön. Ez a kapcsolat sok szempontból jó lenne: Csereüdülés, táborozás, tanulmányi versenyek rendezése és sok más szerepelhetne programjainkban. Az ottani iskola igazgatónöje is itt járt, Ő is örülne egy ilyen kapcsolatnak, és igen szívesen fogadná a testvériskola gondolatának felvetését.

A kezdő lépéseket tehát az Egyházközség megtette. Úgy érzem, hogy most már a két intézményen van a sor, hogy éljenek a felkínált lehetőséggel. És akkor kezdődhet valami... És nem lesz messze az a messze, és távol az a távol.

UNGVÖLGYI JÁNOS

Fotó: BARTOLF ÁGNES

AMIKOR MINDENKI EGYET AKAR, AKKOR VALAMI CSODA SZÜLETIK

Otthon az időseknek! Mert kell az otthon azoknak, akik egyedül maradtak. Segíteni kell, testben és lélekben, tovább vinni ügyüket, megosztani velük a magunk javait.

Ez az otthon jel: Isten keze munkálkodik.

Munkálkodott, amikor - mint arról már hírt adtunk - megépülhetett a Gyomai Református Egyház Szeretotthonának első szárnya.

Munkálkodott, amikor 11 idős testvérünknek segített meghozni a nagyon nehéz döntést, feladni önállóságát és beköltözni a minden bizonnyal utolsó lakásba, a Szeretet otthonába.

Munkálkodott, amikor A Népjóléti Minisztérium szakmai fejlesztési pályázatát az Egyházvezetés és az Intézmény szakmai vezetése legjobb tudása szerint megpályázta. Amikor megszületett a kedvező döntés: 6 millió forinttal támogatja a Népjóléti Minisztérium a további férőhely kialakítást. Amikor erőt adott a kivitelezőknek a rekord idejű, megfelelő színvonalú munka elvégzéséhez. Amikor újabb 11 fő idős ember lelki békéjét teremtette meg a beköltözéshez.

Munkálkodott akkor is, amikor hitet., erőt adott a református gyülekezet lelkipásztorának, presbitériumának, az intézmény minden dolgozójának ahhoz, hogy a nehéz feladatot megoldja.

Így juthattunk el a második szép naphoz, amikor Hálaadó Istentiszteletre hívogathattuk a gyülekezetet, a Szeretetotthon jelenlegi és leendő lakóit, valamint mindazokat, akik a legkisebb segítséget is nyújtották számunkra.

A Hálaadó Istentiszteleten Dr. Bacsó Béla a Magyarországi Református Egyház Hivatalának osztályvezetője hirdetett ígét. Elismerő szavakkal méltatta a gyomai református gyülekezetnek az idősekkel való törődéseinek eredményeit.

A Szent Gellért Katolikus Iskola kis diákjai nevelőik kíséretében verssel, énekkel köszöntötték a Szeretetotthon lakóit.

Sípos Tas Töhötöm lelkipásztor kedves szavakkal üdvözölte a jelenlévőket, megköszönve mindenkinek a

segítségét, a munkát.

Nagy megtiszteltetés, hogy vendégként köszönhetjük Hermányi Pálnét, a Népjóléti Minisztérium szociális feladatokat ellátó főosztályának főtanácsosát, Dr. Szenzeisten Antalt a Máltai Lovagrend lovagját, a Szarvasi Lazarénus NEC Alapítvány munkatársait.

Végül a Körös étteremben közös ebéddel zárult e szép nap.

A második szárnyba történő beköltözés után 22 fő idős testvérünk töltheti gondtalan napjait nyugalomban, biztonságban, de főleg szeretetben.

További 20 fő veheti igénybe a Nappali Idősek Klubját, amit mi előgondozásnak tekintünk. (A beköltözők közül korábban 5 fő volt már tagja a Klubnak. Ezáltal megismerhette az intézményünket és dönthetett, hogy itt kívánja leélni hátralévő éveit.)

Kedves Olvasó!

Közeleg a szeretet, a család ünnepe a Karácsony. Kérjük Önöket, hogy aki teheti és szívből teszi, látogassa meg otthonunkat, személyes jelenlétével, néhány kedves szóval tegye könnyebbé, szebbé az első Karácsonyt, amit idős testvéreink önszántukból ugyan, de mégiscsak az otthonuktól elszakadva élnek meg.

Segítségüket köszönjük.

GELLAI JÓZSEFNÉ

ADOMÁNYOZÓ LEVÉL

Ladányi Gáborné igazgatónőnek
Rózsahegyi Kálmán Ált. Iskola
GYOMAENDRŐD

Tisztelt Alapítvány,
Tisztelt Kollégák!

Alulírott ezennel elküldök Önöknek 1996-os Déry Tibor-díjam kézhez kapott összegéből

50.000,- azaz ötvenezer forintot,

azzal a kéréssel, hogy a pénzt - az Önök által meghatározott formában - nehéz sorsú, tehetséges gyerekek megsegítésére fordítsák.

Fogadják az összeget azzal a szeretettel, amivel én küldöm.

Ítéletükben bízva
tisztelettel

Gergely Ágnes

Bp.1996,október 21-én.

HÍREK ERDÉLYBŐL

Történelmi győzelem!

Ezzel a szóval jellemzik politológusok, újságírók, tudósok a romániai ellenzéki erők győzelmét a nov. 3-iki és nov. 17-iki választásokon.

45 év kommunista diktatúra és 7 év neo-kommunista „demokrácia” után, győzött az ellenzék, melynek 3 fő ereje a Demokrata Konvenció, Szociáldemokrata Unió és az RMDSZ!

Menjünk végig két hét eseményein:

Nov. 3-án tartották meg a választások I. fordulóját, ahol eldőlt, hogy a képviselőházban és a felsőházban (un. Szenátus) milyen pártok kerültek be, s kik alkotják a Nov.17. után a parlamenti többséget és kormányt. Úgyszintén az is eldőlt, hogy a 16 elnökljelölt közül ki kerül a II. fordulóba, s mérkőzik meg egymással Nov.17-én.

A parlamenti választásokon a következő eredmények születtek:

- Demokrata Konvenció 30 %
- Szociáldemokrata Unió 13 % (Kerekített számok)
- RMDSZ 7 %

Az újra elosztás után a be nem került pártok mandátumait elosztották, az első 2 párt szövetség megszerezte a parlamenti helyek 51 illetve 53%-át, így ők alakítanak kormányt. Jelenleg még folynak a viták, hogy az RMDSZ kormányzati tényezővé válik-e vagy pedig parlamenti támogatást biztosít a kormánynak.

Bihar megyében a választások majdnem a papírfarmának

megfelelően alakultak, s a következő eredmények születtek.

1. RMDSZ	80,831 szavazat	23,61 %
2. Demokrata Konvenció	80,790	23,60 %
3. Szociáldemokrata Párt	39,746	11,61 %
4. Szociáldemokrata Unió	32,561	9,51 %

Ezeknek az eredményeknek alapján a Bihar megyei RMDSZ 3 helyet szerezte a képviselőházban: Szilágyi Zsolt, Rakóczy Lajos, Székely Ervin személyében.

A Szenátus szavazatai:

1. Demokrata Konvenció	89,140 szavazat	25,86 %
2. RMDSZ	82,159	23,84 %
3. Szociáldemokrata Párt	51,278	14,88 %
4. Szociáldemokrata Unió	37,406	10,84 %

Az RMDSZ egy szenátusi helyet szerzett Dr. Csapó József személyében.

Az eredmények alapján tehát megmaradt, illetve megőrizték a 3 képviselői és 1 szenátusi helyet a 340 tagú román parlamentben, ahol az RMDSZ országosan 25 hellyel rendelkezik a képviselőházban, míg a felsőházban 11 RMDSZ szenátor ül. (A szenátus létszáma 120 fő).

November 17-én tartották meg az elnökválasztás II. fordulóját, ahol Emil Constantinescu győzött elég nagy fölényrel 54%-kal Ion Iliescu előtt. Az utóbbi a választási kampány alatt bevetette a magyar veszélyt, s szélsőséges, nacionalista hangulatot szítva próbálta meggyőzni a választókat, hogy szavazzanak rá. Szerencsére ez most

nem vált be, a románok is a változásra, a demokráciára szavaztak.

Tehát Romániában most kezdődik a valódi rendszerváltás. A magyarok szinte kivétel nélkül Emil Constantinescuro szavaztak, aki meghirdette az igazi megbékélést a többség és a kisebbség között. A következő hónapok, évek majd bizonyítják, hogy mennyire váltak be reményeink.

Tágabb összefüggésben szemlélve az eseményeket, elmondhatjuk, hogy Romániában is politikai fordulat következett be. Egy kereszténydemokrata irányultságú párt szövetség - tehát a jobboldal - irányítja majd az országot.

Litvánia, Bulgária, Románia után most Magyarországot következik, ahol reméljük az un. bal-liberális uralom napjai, hónapjai is meg vannak számlálva. Segítsen az Úristen!

STARK LÁSZLÓ
NAGYVÁRAD

A SZERETET HULLÁMHOSSZÁN

Első fejezet

Nekem csak annyi volt a dolgom...

A világon mindenütt élnek segítőkész emberek. Van, akiknek több lehetőségük van a segítségre, van, akiknek kevesebb, de még az utóbbiak is megteszik a tőlük telhetőt, ha érzik, szükség van rájuk. A fizikai és szellemi fogyatékos embereket támogató holland SOFT Tulip Alapítvány azért szerveződött, hogy megtegyen mindent annak érdekében, hogy a sérült emberek a lehető legönállóbb, legteljesebb életet tudják élni szerzte a világon.

1995 őszén a Debreceni Családsegítő Szolgálat azzal a kéréssel fordult David van de Velde úrhoz, a holland SOFT Tulip Alapítványhoz, hogy nyújtson segítséget a magyarországi rászorulóknak. Ekkor indult meg az a nagyszabású gyűjtés, amelynek eredményeképpen jutott Debrecenbe 1996 őszén egy több millió forintot segélyszállítmány. A gyűjtést Debrecenben természetesen pontos igényfelmérés előzte meg. Listát készítettünk arról, hogy hol, milyen segítségre van szükség, míg végül 93 névvel, betegség megjelöléssel elküldtük a listát Hollandiába az Alapítványunk.

Számosan segítettek abban, hogy a szállítmány egy része megérkezhetett Gyomaendrődre is.

Eddig a történet - mondja Kollár János pszichológus a Családsegítő szolgálat tagja. És elindultam, hogy a szeretet hullámhosszán tovább szöjtem a történetet. Ahogy mondani szokták, a szálak először Laci atyához vetettek.

Plébánosunkat, Laci atyát kérdeztem.

„Régi barátság fűz Kollár Jánoshoz, - mondja kérdésemre - még az egyetemi éveire nyúlik vissza. Ő keresett meg. Azonnal eszem-

be jutott Katona Laci, de nekem csak annyi volt a dolgom, hogy megkerestem Varga Géza gyermekorvost, tud-e mondani néhány családot, akik rászorulnának segítségre.”

A szálát tovább göngyölitettem. Faggatni kezdtem a doktor urat.

„Nézze kérem, nekem csak annyi volt a dolgom, hogy amikor Laci atya megkeresett, hát szóba jött néhány családnak a neve. Na meg hát, az ilyenkor szokásos orvosi igazolások kiállításá, néhány adminisztráció.”

Végül elérkeztem az Október 6 lakótelep egyik házában igen szép lakásába Katona Lászlóhoz, aki neve még korábban felkerült az igénylistára, s most megérkezett az ajándék Hollandiából, Debrecenen át ide Gyomaendrődre egy számítógép alakjában.

Laci! Hogyan fogadta ezt az ajándékot?

„Teljesen váratlanul ért, nem is gondoltam rá. Bár 10 évvel ez előtt jó barátság fűzött Kollár Jancsihoz, erre azonban nem gondoltam. Most aztán rajtam a sor, hogy használni is tudjam. Már nagyon sokan ajánlottak, hogy megtanítanak vele banni. Néha már dolgozom vele, csak az a baj, hogy minden utasítás holland nyelven íródott. De tudja, ami a legfontosabb! Kiléphetek a bezártságból! Mert nagyon fontosak az emberi kapcsolatok. Szinte az egész házzal jó kapcsolatban vagyok, jönnek hozzám, beszélgetünk, elvisznek mindenhová. Érzem, de nemcsak, hogy

érezem, ők is mondják, nem azért jönnek hozzám, mert beteg vagyok, nem azért, mert illik, ha nem mert igaz jó barátok, s ami szép és jó nekik, azt meg akarják velem is osztani, mert együtt örülni valaminek az nagyon jó. És most e gép is hozzásegít még több emberi kapcsolathoz, mozgatja az agyamat, felfrissülök szellemileg. Tudja, később programokat akarok majd készíteni. Ehhez azonban még sok tanulás van hátra, nem baj időm van!”

Kedves Olvasó!

Tudósításomat én is azzal fejezem be: Nekem csak annyi volt a dolgom, hogy ezt a történetet elmondjam. Elmondjam, hogy a szeretet határokon túli és hullámhosszán így jut el a szívekbe

Hollandiától Debrecenig, Debrecenről Gyomaendrődig, és ki tudja még, hogy honnan, hova?

CSÁSZÁR FERENC
Történetünket folytatjuk a következő számban!

„Én szolgálok, és addig szolgálok,
amíg a nemzetnek haszna van belőle.

Teszem, amíg tudom.”

(Dr. Antall József)

Szentmihályi Szabó Ernő

Antall József emlékezete

(Mányi szobrának avatására 1996. október 6-án)

Nézzétek arcát, s a titkolt szenvedést!
E méltóságot, s homlokán a felhőt.
A röpké perc szűkített vág szívébe kést,
tekints le ránk, szegény miniszterelnök.

Rab nép voltunk. Nem vívtunk forradalmat?
Ránk dőlt és megfojtott a rendszer.
Magunkra hagytak a nagyhatalmak,
lehattunk volna önmagunké egyszer.

Bocsáss meg népednek, miniszterelnök!
Nem kellett a bölcs szó, a türelmes érv,
neki ígérethől jutott a legtöbb:
szabad madár, s a három hatvanas kenyér.

Mikor lassú menetben gyászos dobverés
jelezte: meghalt egy miniszterelnök,
Batthyány óta nem volt annyi mécs,
s urát temetni annyi nép még nem jött.

Valódi úr volt, és hűséges szolgálta -
Nem villát épített, hanem hazát.

Velünk van most is, nem hagy magunkra -
szoborként hirdeti szolgálatát.

A disznóvágás vót még nagy munka. Nálunk fíjam hentes vót fogadva mindig, mer' ugye sok vót a személyzet, kellett a szalonna, a zsiradék. Egyre többet is vágtunk. A nők dóga vót a hurkának valót elkészíteni, a vikonybelet a hentes hurkolta. Nahát kezdéskor reggelire pályinka, sült hagymás víz, tea, tejeskávé, pogácsa vót, de a reggelire csak akkor került sor, ha a disznó meg vót már perzselve, pucolva, szítszedve, kétfele hasítva. Az ebéd az olyan egy óratájt vót, utána osztán ledarálták a húst, négy óraker minden be vót fejezve. Ha többet ittak bort akkor tovább tartott. A vágás napján csak a vikon' kolbász lett betötve. Tatád fíjam hatta a húst úgy ledarálva állni, hogy csurogjon a leve. Osztán fűszereztek a következő napokba, többször átkavarták, szóval egy hét múlva lett betötve a szalámi. Csinát olyan szalámit, hogy paprika, fokhagyma se vót benne, mégis' gyönyörű szíp színe vót, hússzíne. Vót tatádnak receptje erre, salétromsó is ment bele, tudom, ez attá ki a hússzínt, megvót ez a recept sokáig, dehát ez odalett, kárba ment, mint az egisz nagy vagy on semmivé lett. Mindentül megfosztottak bennünket. Jóformán csak a ruha maradhatott rajtunk. Te jóisten...! Jaj! Tatád a sózónak is olyan nagy fenekit kerített, külön ment a szalonna, külön a húsfélék abból is külön a füstölőnivaló, szóval nagyon szerette a rendet a tisztaságot, mindenbe pedáns vót. A hátsósonkát is valami páclébe tette, osztán húsvitkor mindenki elájult, hogyhát ez a Zsuzsika milyen szíp piros sonkaszeleteket talál fel. A tündőshurka mellett készítettünk víreshurkát is, meg vadászkolbászt is. Ebbe olyan szalonna darabok meg tejbeáztatott zsemlye vót. Kiszült osztán fejesajt is..., a hurkába csak a tündő, meg ilyen hulladék húsk kerültek, na meg hát májas hurka is készült. A disznótoros ebéd orjaleves vót, akkor a főtt orjához paradicsomszószt, reszelt tormát attam fel. Pecsenít is süttünk a friss húsból, a csukapecsenyét, fehérpecsenyét. De ótán vót olyan év, hogy ebédre gulyásleveszt főztem csipetkével, friss hússal. Vacsorára mán vót tötött káposzta, kolbászhúsból tötve (amit vékonykolbász-

Beszélgetés egy hajdan volt gazd' asszonnyal

néprajzi riport - VII.

nak keverték), sült, hurka, kolbász, sütemény, pogácsa. A veséket vagy a hurkába tettük, vagy férettettem osztán vadzsószt főztem, abba ment bele. A velőnek meg lehúztam a hártáját, osztán hagymás zsirba megsütöttem ebédre. A szalámi tötésre minden kacsa meg pulyka begyet fére tettünk, vagyis úgy nyersen egy nádszállal felfűttük, elkötöttük, felakasztottuk a kamrába, osztán ott megszáradt. Disznóvágáskor ezeket beázattuk osztán ebbe lett tötve szalámi, vagyis hát kolbászmassza. Meg még a hólyagot, a disznó hűghólyagját is más helyen betötöttük így. Mink a tokaszalonnát megabáltuk, megszórtuk paprikával, de előtte jó bedörzsöltük fokhagymával ótán oszt így fogyasztottuk. Itt a gyomaiak meg csak megabálták, megsózták, osztán tavasz fele reggelire szeletenkint süttöttük, úgy ettük, tokapecsenyének monták. Csináltak még itten májhúst, ez a ledarált főtt máj vót tengerikásával keverve meg osztán a csepleszbe göngyöltik, olyan nagy pogácsák vótak. Rígen nem rizkása vót a tündőshurkába hanemhát hántolt, főtt köleskása, dehát az is nagyon finom vót. Viszonzáskippen attunk kostolót is kinek-kinek, személyenkint egy-egy darab orját, egy szál hurkát, meg kolbászt. A hurkát, kolbászt úgy számoltuk, hogy fejenkint egy-egy arasznyit belüle. Óh fíjam itt a gyomai magyarok még eleinte a kolbászhúst úgy aprózták fel két nagy késsel, mint most a fokhagymát szoktuk. Nem darálták a húst, nem vót húsdaráló. Egy hétig eltartott a tor, fíjam, levágtak három-négy disznót, egyet-kettőt megettek belüle, közbe összejött a rokonság, mer' került ugye bor is, fiatalság, jókedve, jaj fíjam de szíp vót az, víge van eltött az üdő, oda van. Nahát osztán a füstölis is Tatád dóga vót, nagyon gondosan, pontosan csinálta, abba hiba nem vót, válogatott fából ígett alatta a tűz, azaz hát a fűriszpóra. Fel vót írva, hogy mi meddig lehet a füstön, szóval nem csak úgy ment az hűbelebalázs módjára.

Magnóról lejegyezte és szerkesztette
CS. SZABÓ ISTVÁN

Fejezetek a régmúlt időkben XII.

ENDRŐD TÖRTÉNETE A XVIII. SZÁZADBAN

(gazdaság és társadalom V.)

Kedves olvasó!

Mielőtt e fejezet olvasásába kezdene, néhány helyesbítésre kell felhívnom figyelmét. A novemberi számunkban (XI. fejezet) elírás történt, mely félreértésekre adhat okot: A „katonai beszállásolás” helyett „katonai beszolgáltatás”, a „révhasználat” helyett „révhalászat” jelent meg az újságban. Továbbá félreértésre adhat okot két szó hiánya: „...és midőn a földes uraság harmadik s negyedik esztendőben erre a földre lejtött...” és a „...a földesúri adót és szolgáltatásokat túlnyomórészt pénzben fizették, illetve váltották meg.” (A hibákért szíves elnézésüket kérjük. SZERK.)

Endrőd határa - mint már szó esett róla - a Mária Terézia által 1767-ben kiadott Urbáriumig nem volt állandó számú jobbágytelekre osztva. A földből mindenki annyit művelt meg, amennyit igás állatainak száma lehetővé tett, illetve családja igényelt. Ezért az úrbéri szerződések Békés megyében történt kihirdetéséig (1772), ill. ezek 1774-ben történt jóváhagyásáig egészetlenes, féltelkes, negyedtelkes stb. jobbágyokkal Endrődön nem találkozhatunk. A XVIII. századi endrői lakosság gyakorlatilag (jogilag) jobbágyokból (hospes, colonus) házas zsellérekéből (inquilinus domus habens, domiciliatus) és házatlan zsellérekéből (inquilinus domum non habens), illetve szolgálkból (servus) tevődött össze „igazolt” nemesi család csak egy volt a faluban, de ők is jobbágytelken gazdálkodtak. Több család is számon tartotta ugyan nemesi származását, de sohasem kérték nemességük igazolását. Ez érthető, hiszen a telepítő földesúr nem szívesen fogadott földjére nemeseket, mert azokat különböző kedvezmények illeték volna meg. A kevés számú iparos többségét szőlő- és állatvagyonuk alapján a házas zsellér kategóriába sorolták, a néhány úrbéres földdel rendelkező mesterembert pedig jobbágyként tartották számon. Jobbágyként, zsellérként adózó endrői lakosok bérelték a malmokat és kocsmákat is.

Az elmondottakból látható, hogy a jobbágy és zsellér kategóriák közötti különbség nem feltétlenül jelentett vagyoni különbséget is. A házas zsellérként nyilvántartott iparos vagy kocsmabérlő lehetett módosabb, gazdagabb, mint a legtöbb földet művelő jobbágy. Az Urbárium kiadásáig a csak földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkozó jobbágyok és zsellérek között nincsenek merev válaszfalak -

bizonyos mértékig később sem -, a besorolás rendkívül rugalmas, felemelkedésre, lesüllyedésre egyaránt adva volt a lehetőség. Aki jármos ökreit elveszítette, vagy túladott rajtuk, legközelebb nem fogott szántóföldet (és rétet), s ennek megfelelően az adója is alábbszállt. Ha viszont a zsellér igavonó ököre tette szert, földjuttatásban részesült, s adója is megemelkedett.

Általában a házatlan zsellérek közül kerültek ki a szolgálk. Egy részük „kertészként” kaszálta a „mezei kertek” fűvét, gyűjtötte a szénát, amely az őraskertekben telelő állatok eledelül A 198 7/8-ossal szolgált. Más részük pásztorként a legelő állatokat őrizte. A módosabb gazdáknál és iparosoknál ugyanez a réteg végezte a szántás, aratás, cséplés stb. munkálatait, de a szőlők és kertek művelésére is vállalkoztak.

Az 1769-es és 1771-es Urbarialis Investigatio et Conscriptio (Urbarialis vizsgálat és összeírás) közli a jobbágyok (és zsellérek) saját tulajdonban (telki állomány) és bérelt területen művelt szántóinak és kaszálórétjeinek nagyságát. (Szavahihető forrásként csak az 1771-es Conscriptiot fogadhatjuk el, mert 1769-ben a Kis-Kondoroson lévő szántóföldeket és réteket - árendás jellegük miatt - nem vallották be.) Az 1771-es anyagból kiderül, hogy az 1744 - 1754 közötti összeírások 6-8 ökrös gazdái, immár „önállósodott” fiaikkal együtt 70-100 pozsonyi mérő földön gazdálkodtak. Mint egy korábbi részben már említést tettem róla, hogy közülük kerültek ki a község bírái és az előljárárság tagjai. A lakosság többsége általában 10-20 p.m. földből és az állattartásból élt, s nagyobb részt a Kis-Kondoroson lévő árendás földeket művelték.

Az úrbérendezés után alakították ki Endrődön a szilárd telekhatárokat. Igaz, ekkor még csak 49 4/8 telket vettek nyilvántartásba, de az 1790-es évekre már állandósul a 198 7/8-os telekállomány. A 198 7/8-os telekből a jobbágyok kaptak meg 185 5/8-os telket (+ a bíró tehermentesített telke). A fennmaradó 12 2/8-os telket különböző formában hasznosították: a pap, a jegyző, (kántor), tanító „fizetésének” egyik elemeként, községi földekként stb. A jobbágytelek nagysága Endrődön 58 „magyar” holdban lett megállapítva. 33 hold szántóból és 24 hold legelőből állt a külső telek, a belső telek (kert) nagysága pedig 1 hold volt. 1787-ben 246 telkes jobbágy lakott Endrődön. A jobbágyok és jobbágytelkek számának viszonylagos egyezése nem jelentett vagyoni egyenlőséget, pontosabban egyenlő telekelosztást. A korábban már művelés alá fogott földeket a földesúr nem vette el, s nem adta oda másnak, ha az illető továbbra is meg tudta azt művelni, hanem a jobbágyok által bírt földterületet nagyságától függően növelte meg a kilenced és robot megváltásáért fizetendő összeget. Így azután már nem kell csodálkoznunk azon, hogy az 1794-es Urbarialis Conscriptioconban szerepelnek 2 telekkel, 1 telekkel, 6/8 telekkel stb. rendelkező jobbágyok. Az Urbárium új adózási „mechanizmusa” nagyobb terhet rótt ugyan az endrői jobbágyokra, de ragaszkodván taxás községi statusukhoz, vállalták a többletterheket.

MEGJELENIK AZ ENDRŐDI FÜZETEK V. KÖTETE

December elején már kapható lesz az Endrődi Füzetek 5. kötete, amely az endrődi kézműipart, a kereskedelmet és a közlekedést dolgozza fel. A kiadvány megvásárolható a város két könyvtárában személyesen, illetve az alábbi címen levélben is megrendelhető: **Honismereti Egyesület Gyomaendrőd, Blaha u. 21. 5502. Telefon: 66-386-157.**

Részlet a bevezetőből:

„Ki gondolná, hogy jó ötven évvel ezelőtt volt Endrődön benzinkút? Hogy már 1920-ban, a megyében elsők között megnyílt a mozi, és ugyanekkor szállodája is volt a falunak. A hid mellett volt egy szépen kiépített, kabinos szabadstrand. Jóval a vezetékes villany elterjedése előtt az egyik malom áramot adott az embereknek, és ugyanitt kádas fürdőt is üzemeltettek. Volt ipari szakiskola. Az iparosok és kereskedők tüzlő-egyesületet, futballcsapatot működtettek, de volt énekkaruk is: gyerek- és férfikórus. Volt akkor Endrődön három fatelep, két gyógyszertár, négy húsbolt, két vasbolt, három komoly vendéglő. Árultak szemüveget, ékszerket, volt órás, volt bádogos, volt három koporsós. A Községháza olyan kertészetet működtetett, ahol volt melegház, aszaló, amelyhez faiskola is tartozott. Az asztalosok egyéni megrendelésre készítettek szép bútorokat. A bognárok olyan kocsitípust fejlesztettek ki, amelyből egy példány ma is ott van az ópusztaszeri kocsikiállítás anyagában. Már a század elején több Rt. működött a faluban - tisztességesen!”

Ízelítőnek közlünk egy részletet a kovácsmesterségből:

„Úgy mondták: egy kocsit kell egy bogárné, egy kovács, meg két ló. A bogárné munkáját a kovácsok fejezték be a kocsin. A famunkát a bognárok csinálták, a vasmunkát a kovácsok. A faluba 1940 körül vót vagy tizenkét bogárné, kovács meg vót vagy húsz. A kovácsok karterba vótak a bognárokkal. Úgy mondta a bogárné: - No, Gáspár bácsi, enné a kovácsná csinátassa meg az anyagot, mer ezér felelek, ezér a kocsit. Összedógoztak a kovácsok a bognárokkal. A parasztember meg nem váltogatta mestert, sértő lett vóna. Csak ha oka vót rá.

Az első kovácsmester, aki letelepedett a faluba, Szuhakállói Kovács György vót. Az úgy vót, hogy Endrődrű egy Babarik nevű lovas kézbesítő ment Szuhakállóra, vitte a meghívó levelet, oszt úgy gyűtt ide az én őszám. Ez 1766-ba vót. Akkor még a falu az Apponyi utcáig tartott (a kondorosi kövesútig). Úgyhogy a kovácsműhelyt kitétték a falu akkori szélire (ma Erzsébet tér), mer tűzveszélyes vót a kovács, oszt ne legyen a faluba. Sok nádas ház vót, vigyázni kellett. Akkoriba a kímínyre még tűzfogót is kellett rakni - sűrű szövésű drótfonatot - ez megfogta a szikrát. Ennek a Szuhakállói Kovács Györgynek a fiának, Mártonnak is kovács vót a mestersége. Akkoriba az vót a szokás, hogy a tanoncokat elküdték tanulni. Ez is bejárta az országot, Erdélyt. Mikor apai parancsra haza kellett neki gyűnni, Erdélybe hagyott egy asszonyt négy gyerekkel. Azt mesélték a családba, hogy este mindég kiállt a ház végibe, oszt nézett Erdély fele...

Édesapám idejibe (1900.1940) kovácsok vótak a faluba: Venczák János, Jánosik Vince, ez a nagylány iskolával szembe lakott. Akkor Czikkely Jani bácsi, Ő meg a Népházzal szembe lakott. Jani bácsi nagyon híres kovács vót, ott tanút Hanyecz Vince bácsi, Katona Sándor bácsi, neki a falu szélén vót a műhelye. Kovács vót még Véha Vendel bácsi, Szabó Máté, Gellai Jani bácsi, akkor Kiszely Lukács bácsi. Nagyon szép cégtáblája vót: „Kiszely Lukács képesített patkoló kovács”. 1921-be mestervizsgázott. Az öreg Hajcsár Varga Imre sokat bejárt oda is. Akkor Szujó Kovács, meg annak a feleséginek az apja, az is kovács vót. Ennek a neve is kovács vót, úgy hívta a falu: Kétszer kovács. Kovácsok vótak még: Tátili (Timár) Pista bácsi, Tóth Károly bácsi, akkor Szmoláék, akkor Gergely kovács (Timár Gergely). A Ridegvároson Balogh Lajos. Az a tojást is megpatkolta, országosan megnyerte a tojáspatkoló versenyt. Azt mondta neki a német: - Laci bátyám, én megrendelném, ha lehetne. Megfizetnék érte, csináljon nekem egy patkolt tojást. Azt felelte Lajos: semennyiér nem csináná meg rendelésre. Csak úgy, amihez vót kedve, olyat csinált. Elajándékozta a rokonságának, szomszédoknak.

Sok kovácsmester vót a tanyavilágba is. Kimentek a tanyára a kovácsok lakni, kivitték a műhelyt mer akkor őhozzá mentek, közel vót. A Polyákhalmon ott vót Lapatinzski Péter, Balogh Lajos. Akkor Harmati Jóska a Peresen, Az Ugaron meg Hanyecz. Dinya Laci Öregszőlőbe vót, Hegedüs Miklós bácsi meg a hid tövében. Nagylapason meg Tóth Máté, meg az öreg Szebeni kovács, Varnyason meg Murányi kovács, Balán Kurilla Péter, meg Gál vótak a kovácsok.

A kovácsoknak a kocsit vót a cégére, amit csinált. Jól kellett dógozni, mer ha láták a szép kocsit, megkérdezték, ki csinátá, oszt elgyűtt az is kocsit rendelni. Endrődön maj' mindenkinek tulipántos kocsija vót. Az endrődi ember beteg vót, ha nem szép sárga vót a kocsija - akkor inkább nem evett csak kicsi kenyérkét, de befestette a kocsiját. Úgyhogy vót munka. Még most is van kocsi, améknék be van írva a kocsirúd szárnyáná: „Szmola Béla és Szmola Sándor csinálta”. Azóta is szól az a kocsi -, mint a harang. Mer a tengelyt úgy kell beállítani, hogy a kerék úgy szaladjon, hogy se töre ne menjen, se végre ne menjen. Akkor kotyog: akkor nagyon szép hangja van a kocsikerekének. Mondják is nekem: - Béla bácsi, ez a kocsi úgy megy, mint a zsebóra.”

Hornokné Német Eszter

DECEMBER 31-IG MÉG LÁTHATÓ...

A Városi Képtárban - Kossuth u.11.- az ILLÉSSY PÉTER AZ EGYHÁZMŰVÉSZ című kiállítás a Gyomáról elszármazott művész - édesapja 1926-ig volt kántortanító - vallásos témájú műveit mutatja be.

A kiállítást Illéssy Zoltán, az alkotó fia rendezte, a megnyitó beszédet Banner Zoltán, békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum művészettörténésze, főiskolai tanár mondott. Előadásában a

vallás kezdeteitől a kereszténység kialakulásán, a középkori művészet és vallás viszonyán, a reneszánsz új vallás- és művészetformálásán, az ellenreformáció, a hódító egyház barokkján át, a múlt század művészeti forradalmain át eljutva századunkig elemezte a vallás, a misztikum, és a művészet egybekapcsolódását, majd a magyar sorskérdések, a magyar történelem századunkban is embert próbáló viharai felmutatta az okot, Magyarországon hogyan, miért maradt szorosabb a vallás és művészet kapcsolata napjainkig, mint más, nálunk nyugatabbra élő, szerencsésebb történelmű népeknél.

Beszélt a harmincas évek szellemi mozgalmairól, s abban Illéssy Péter részvételéről. A népi írókkal és páter Kerkai Jenővel való barátságáról, arról, a mélyen átélt katolikus hitvilágról, a hit és a művészet egységéről, amely sugárzik a Mester képeiről, s a mely a KALOT-ba, a népfőiskolai mozgalomba vezette a népet, a magyarságnak elkötelezett, a parasztság felemeléséért tenni akaró művészt. Az érdi népfőiskolai központ művészeti igazgatójaként a szervezet ilyen irányú tevékenységét fogta össze, és mesterkurzusokat tartott tehetséges parasztfiataloknak.

A Városi Képtár két belső termében látható képek nem reprezentálják teljes mértékben a mester egyházművészeti tevékenységét. Az 1956-os forradalom emlékére készült, kezében törött kardot tartó Madonnájának csak egy tempera vázlata van birtokunkban, melynek eredetijét a Vatikánban őrzik. A budapesti Karolina úti Kápolnában elhelyezett Szent. Rita képét, a kispesti görögkatolikus templom üvegablakait, a máriaremetei Angyali Üdvözlés oltárképét, valamint templomberendezéseit: a péceli templom Betlehemét, a kispesti Szt. Rudolf plébánia Szent Rita sírját sajnos csak fotón csodálhatja meg a látogató.

A kiállított 40 alkotás között vannak olaj, tempera és akvarell festmények, grafikák: szén, ceruza, ecset, toll és tus rajzok. A tárlat különleges darabja a selyemre festett Krisztusfej - Veronika kendőjére utalva -, az öt képből álló Galambos Mária sorozat, a Júdás című olajfestmény, a Krisztus a zsidó főpapok előtt c. fekete alakra készült krétarajz és a megnyitó meghívóján is látható finomrajzolatú, pasztelkréta Madonna. A két Illéssy-terem közötti folyosón a művész népfőiskolai tevékenységével, röviden magával a népfőiskolai mozgalommal, annak hazai történetével ismerkedhet meg az érdeklődő. A kiállításnak ez a része helyi érdekességgel is szolgál: fotót láthatnak az egykori endrődi népfőiskola épületéről is.

December 31-ig még látható a tárlat, amelyre mindenki szeretettel várak.

BULA TERÉZ

a Városi Képtár gyűjteménykezelője

Palkó egyik nap, mikor hazafelé jött az óvodából, csodálkozva látta, hogy a legtöbb erkélyen, még az övékén is ott ácsorog egy összekötözött, szomorú fenyőfa. Az elszabadult vékony kis ágakat megcibálja a szél, és megcsipkedték a borzas verebek.

- Nohát dünnyögte kedvetlenül Palkó - az idén igazán nem valami szép karácsonyfát hozott a Jézusa. Alig várta, hogy hazaérjen, és megkérdezze a nyolcadikos nagylány nővérét Marikát, hogy mit gondol, talán csak nem haragudott meg a Jézusa azért, mert Gombócot, meg Gömböcöt, a két pajkos kis kutyust is elvitte a vasárnapi misére? Jaj micsoda ribilliót csináltak! Mindenki kuncogott, még a plébános úr is. Azért hozott az idén ilyen kopasz fenyőfákat? - kérdezte

- Hát ami igaz, az igaz, nem volt okos dolog, amit tettél, de azért ne aggódj, a Jézuska nem haragtartó. A fenyőfák az erdőből érkeznek, azért ilyen üresek. De karácsonyeste majd eljönnek az angyalkák, és telerakják az ágakat minden féle jóval, karácsonyi díszszel, fénylőn csillogóval.

Palkó elkerekült szemmel hallgatta nővérkéjét, és ettől kezdve egyre azon törte a fejét, hogyan leshetné meg az angyalkákat, amint éppen díszítik a fát. Nagyon kíváncsi volt rájuk, hiszen még sohasem látott igazi angyalkát.

Végre-valahára jött a várva-várt este. Édesanyáék kimentek a konyhába kalácsot sütni, őket meg átküldték a másik szobába játszani. Így történt ez eddig is minden évben. Most azonban Palkónak sehogysem tetszett a játék. Türelmetlenül izgett-mozgott a széken, és folyton az ajtó felé pislogott.

- Nem gondolod, hogy éppen most vannak itt az angyalkák? - kérdezte izgatottan.

- Egészen biztosan. - bólintott Marika. - Nemsokára el is készülnek. Addig gyere, építsünk egy várat!

- Azt hiszem, hogy jobb lenne, ha Te olvasnál valamit, én meg addig képeskönyvet nézegetnék, - ajánlotta ravasz arcocskával Palkó.

- Nem bánom - egyezett bele örömmel Marika, mert nagyon szerette a könyveket. Bele is merült az olvasásba egykettőre, úgy hogy se látott, se hallott.

Palkó csak erre várt. Lábujjhegyen

Mária néni meséi

Palkó legszebb karácsonya

odalopakodott az ajtóhoz, és dobogó szívvel hallgatta a másik szobából átsűrődő titokzatos zajokat. Tágra nyílt szemmel átkukucskált a kulcslyukon, és

Csendül a csengő

*Csendül a csengő
Messzire csengőn,
Gling, glang, gling,
Itt a karácsony,
Csillag az ágon,
Gling, glang, ling,
Csöndes eset havat hullat,
Karácsonyfán gyertya gyullad,
Gling, glang, gling.*

*Rebben a fénye
Szív melegére,
Gling, glang, gling,
Mennyi ajándék!
Új ruha, játék!
Gling, glang, gling,
Békességes áldott alkony,
Öröm ragyog minden arcon,
Gling, glang, gling.*

Jöjj el szép karácsony

*Jöjj el, jöjj el szép karácsony,
Gyermekszívek álma!
Jöjj el, jöjj el szép karácsony,
Egész világ vár ma!
Melengesd a szívek mélyét,
Hozz örömet, boldog békét
Csillogó karácsony!*

*Jöjj el, jöjj el szép karácsony!
S csillagragyogásod
Hintse tele gazdag fényvel
Az egész világot!
Melengesd a szívek mélyét,
Hozz, örömet, boldog békét
Csillogó karácsony!*

egyszerre csak csalódottan felkiáltott: - Nahát, nincsenek itt semmiféle angyalkák! Édesapa, mag Édesanya csinálják az egészet! Még az ajándékot is Ők rakják a fa alá!

Marika haragosan lecsapta a könyvet. - Mit csináltál, te haszontalan! Miért leskelődtél?

- Mert úgy szerettem volna angyalt látni! - pityeregte szégyenkezve a rajta kapott kis kíváncsi. - De sem angyalkát, sem a Jézuskát nem láttam.

- Pedig ott vannak ők hidd el! Az angyalkák örködnek édesanya és édesapa fölött, és fölöttünk is. A kicsi Jézus pedig a karácsonyfa alatt szendereg a betlehemi jászolban. Hiszen tudod, hogy karácsonykor az Ő születésnapját ünnepeljük. Látod? éppen úgy lobognak a gyertyalángocskák az ünnepi fán, mint a te születésnapj tortádon, amikor téged köszöntünk.

- Hát ezt már értem, csak azt nem, hogy akkor kitől kapjuk az ajándékot?

- Természetesen édesanyától és édesapától, és mindenkitől, aki szeret minket. De a szeretetet a Jézuskától kapjuk. És minden jót, ami a világon létezik.

- Akkor mégiscsak Tőle kapjuk a karácsonyfát is?

- Igen. Hiszen Ő neveli az erdőket is, langyos esővel, fényes napsugárral. A mi karácsonyfáinkat is. És mi feldíszítjük neki minden esztendőben csillogó díszekkel, meggyújtjuk a gyertyákat, hogy a kicsi tűzvirágok beragyogják a legszebb ünnepet, mikor Isten fia, a kicsi Jézus lejött hozzánk a menyből a földi világba.

Palkó még sok mindent kérdezett volna, de ebben a pillanatban megszólalt a csengő, kitárult az ajtó, és teljes pompájában rájuk szórta szikrázó fényét a gyönyörű fenyőfa.

- Jaj de szép! - ujjongott Palkó, és boldogan bontogatta a rengeteg csomagot, amikben annyi volt a meglepetés, hogy szinte túlcsordult szívéből a határtalan öröm. Miután édesanyának és édesapának köszönetet mondott, odatérdelt a kicsi jászol elé is. - Köszönöm, Jézuska! - suttogta hálásan - Látod, mennyi ajándékot kaptam? Köszönöm, hogy ilyen sokan szeretnek engem! Én is nagyon szeretlek Téged!

Vacsorára megérkeztek nagyanyóék is, és Palkó úgy érezte, hogy ilyen szép még sose volt a karácsony!

Fogadalmi oldal

KARÁCSONY

Istentől eredő volt a szándék: a szeretet irgalmával bepermetezni az egész világot. Az ezüsthévíz gyertyák alatt hadd botogassa szárnyát a jóság, s a hiú szívekben legyen emberiség és megértés. Legyen a családi hajlékból számkivetett a gond a gyermek kenyereire legyen rákenve a kegyelem. Íz, szín, illat legyen az emberé! Legyen az emberé nyárban a verejték édessége, télen a múltak zsoldáros meséje és az égő csipkebokrok hóban, fagyban, didergő viharban minden emberi hajlékot melegítsenek bé.

Idestova kétezer éve, hogy a bányák kegyetlen mélységeibe levilágított a betlehemi jászol biztató fénye. Kétezer éve, hogy a Három Királyok megalázkodott bizonyágtétellel lépegettek keresztül a szállásokon. Ahogy léptek, a rabszolgák száján úgy halkult el a jaj, a sirás, a korbácsok simogatássá csavarodtak, az ütésre lendült kar imára merevült, és hamuba írták bé bűneiket az istencsászárok. Kétezer év. Nyolcvan emberöltő. Nyolcvan emberöltő fűrésztette meg a szerzett és öröklött bűneit a betlehemi jászol pazarul szétömlő fényességében. Nyolcvan emberöltő idestova kétezer tett erős és magára ismerő fogadalmat, bünt bánt, jóságot ígért. Ünnepet ült a karácsony szent ígérétében.

Kiváltképpen mink tudunk karácsonyi ünnepet ülni, magyarok. Földöntúli szimbólummá nőtt szívünkben a fenyő, gyertyáink aranybiborba hajló lánggal égnek, és adunk, ó, mi adunk a szűkölködőknek. Teát főzünk, tépést csinálunk, diót lyukasztunk.

De a teagözön, olcsó bazárcsillogáson, perces csillag-pazarlásán túl nem terjed szét e szomorú földön a jóság, a zsoldárok megfakulnak, önmagukba hullnak, nem melengetheti meg szenvedő egyetemessége. Mert szenvedő, sivár a nagy magyar vidék. Puszták, kietlen dombok és nincs irgalom, amitől megolvadjanak a homályos ablakokból a kegyetlen jégcsapok. Pedig jók vagyunk, arcunkon ott terpeszkedik a jóság és adunk. Ez az, hogy adunk. Némelyönk már az apai örökségét is eltékozolta, mások, jaj, már az életük nagy darabjait szórják szét nagy áldozással, többet ennél, már igazán nem adhatunk. Tudunk szeretni úgy, mint egyetlen más népe se a világnak, tudunk szeretni nagy, erős szeretettel. Külön-külön.

De ha egyszer. Csak egyetlenegyszer tudnánk megszeretni vérünk, fajtánk, testvérünk egyetemességét egyetemen, a kietlen dombokon, jégcsapos ablakokon szétterítendő szent szárnyát a Karácsony és megáldott jóság melege bemelegítene minden kunyhót, minden palotát, minden emberi hajlékot, mint valamely égő csipkebokor.

SZABÓ PÁL

(Kelet Népe 1935. dec.)

Jézust kiáltunk

Jézust kiáltunk, ki így, ki úgy.
Van, aki hévvel, tiszta hittel.
S van, akit Jézus jászolától
Heródes gyilkos gögje vitt el.
Zizegő szalmán csöppnyi élet,
S egy világ kelt fel ellenére!
Van aki, s ő jaj, egyre több van,
Csak átkokat szór szent nevére.

Ádvent időben, réges-régen
Jézus vártuk örök örömmel,
A szállást kérő Szent Családot
Fogadtuk gyertyás fényözönnel.
Harmatozatosok...szárnyalt az ének
Égi magasba hajnalonta,
Szíveinket a szelid béke
Szeretetszállal összefonta.
Hová tűntek a téli esték,
Mikor csillagot gyújtott az égbolt,
S Áve Máriát énekeltünk.
Istenem, ez már milyen rég volt!
Lelkünk rejtekén átsüt az emlék,
Áldott áhítat csöndje rezdül.
De oltozott hitünk lángját
Évtizedeken keresztül.

És most, talán kihűlt parazsunk
Fellobbanhat a szent ígének?
Szárnyalhat végre megújult hittel
Égi magasba bízó ének?
Eskük lógnak a levegőben!
Kire? Mire? A szürke lóra?
Ki Istent tagad, hogyan nevelhet
Ifjúságot a szépre, jóra?
Kicsinyke Jézus, áldott gyermek,
Gyűjts a szívekbe égi lángot!
Óleld szívedre megbocsátón
A meghidegült, zord világot!
Sötét lelkekbe ragyogtass napfényt,
Tereld jó útra a tévelygőket!
Kicsinyke Jézus, áldott gyermek,
Fogadd irgalmas szívedbe őket!

S kik bizva-bizón feléd hajolnak,
Tedd, hogy reményük meg ne fogyjon!
Csillagod fénye hitünk egére
Békét sugárzón felragyogjon!
Adj iskolákat, templomos rendet,
Hozzad felnövő nemzedéket!
Ne verjen senki ég és föld közé
Rideg közönnyel hatalmi éket!

Kicsinyke Jézus, áldott gyermek,
Jászolod előtt könnyezve kérünk,
Elhoztuk eléd félelmeinket,
Elhoztuk eléd minden reményünk.
Meváltásunkért jöttél el hozzánk,
Világosságunk, urunk, Te vagy!
Törjön át fényed ködös homályon,
Bolyongásunkban ó el ne hagyj!

IVÁNYI MÁRIA

AKCIÓ!
AZ ENDRŐDI
HÁZTARTÁSI BOLTBAN
ENDRŐDI ÚT 1.

AJÁNLATAINK:

Téli tárolású almáink:

gloster	55,- Ft/kg
idaret	55,- Ft/kg
jonatán	40,- Ft/kg
Étolaj kimért	160,-Ft/kg
Étolaj 1 l.	177,-Ft/kg
Burgonya	15,-Ft/kg
2 db. Gázkonvektor fél áron!	

Kínálatunk bővült cipőárusítással is!

PC Shop

EGY ÉLETEN ÁT BÁNNI FOGJA,
 ha számítógép vásárlás vagy átalakítás előtt
NEM JÖN EL A PC SHOP-BA!

Szarvas, Szabadság út 30.

Tel., Fax: (66) 311-422

FIZIKOTERÁPIA AZ ENDRŐDI ORVOSI RENDELŐBEN

Kezelések: Ultrahang
 Rövidhullám
 Stabil galvánáram
 Iontoforézisek
 Dia-dinamikus áram
 Szelektív ingeráram
 gyógymasszázs

Ajánlott: mozgásszervi betegségek, gerincfájdalmak, fej-, nyak-, vállfájdalmak, derékfájás, végtagfájdalmak, izületi fájdalmak, kopások esetén.

A kezelés bárki számára igénybe vehető, előzetes megbeszélés szerint.

Az orvosi rendelő Fő utca 3. Telefon: 386-520.

VARJU ELEK

Építész-üzemmérnök

MAGÁNTERVEZŐ

Gyomaendrőd, Tanács u. 17. sz.

Telefon: 06 30/580-805 • Eng. sz.: TN: É 3-04-277

SZOLGÁLTATÁSOK

Számítógépes tervezés, költségvetés-készítés

Műszaki vezetés, ellenőrzés, építési anyagkigyűjtés

AZ ORSZÁG MINDEN TERÜLETÉN!

vigyél magaddal

Legkorszerűbb füstölési technológiával

Szurovecz Máté

Eötvös u. 2. sz. alatt

kolbász és hús füstölését

december 15-től megkezd.

Tel.: 386-539

"ÉPFE"

ÉPÍTŐIPARI-SZAKIPARI ÉS FESTŐ-VÁLLALKOZÓ

BARTA LÁSZLÓ

5502.GYOMAENDRŐD, JUHÁSZ GY.U.34/1.

TELEFON/FAX: 06-66-386-896 (08.00-16.00)

RÁDIÓTELEFON ÉS ÜZENETRÖGZÍTŐ:

06-60/481-041

VÁLLAL

GARANCIÁVAL:

SZOBAFESTÉS, MÁZOLÁS, TAPÉTÁZÁS

MELEGBURKOLÁSI MUNKÁKAT TAKARÍTÁSSAL

TELJES SZAKIPARI MUNKÁK TERVEZTETÉSÉT,

SZERVEZÉSÉT, LEBONYOLÍTÁSÁT ANYAGBESZERZÉSSEL.

THERMÚX

ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep utca 3.
Telefon: 66/386-614, Fax: 66/386-226

- Fenyőgerenda és fenyőfűrészáru kapható.
- Tetőszerkezet faanyagára megrendelést felvesszünk.
- Fehér, világostölgy, fenyő laminátos bútorlap, igény szerint méretre vágjuk, él fóliázzuk.
- Osztalozott kavicsból bármilyen betonkeveréket előállítunk.

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio Papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.
(a Gyógyszertár mellett)
bevezető áron kínálja termékeit

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Cipészek, Figyelem!

Női-férfi-gyermekcipő talpbélést rendeljen

SZONDÁTÓL

Szonda István

5502 Gyomaendrőd,
Rózsahegy u. 11.
Telefon: 06 60 351-876

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-143

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Bútor közvetlenül a gyártóll
Endrődön közvetlenül a

DÁVID BÚTORBOLTBAN

nagy választékban, szolid áron kaphatók az alföldi bútor kft. és
még 4 bútorgyár termékei.

havi ajánlatunk:

- ülő garnitúrák 60.000-tól
- francia ágyak 34.000-től
- szalon garnitúrák 59.000-tól
- kis bútorok 1.000-től
- műanyag asztalok 2.150-től

ÚJ! Fém székek, asztalok, nagy választékban!

Címünk: Gyomaendrőd, Blaha Lujza u. 1 sz.
tel.: 66/386-262

**Az ablak
teszi
a házat**

MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-879

MarZol

Dinya Zoltán
vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1.

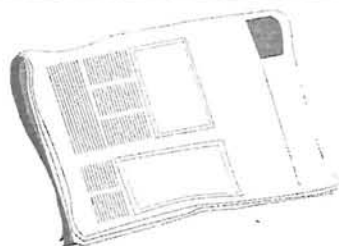
5502 GYOMAENDRŐD

Fő út 45.

Tel.: 05-66/386-578

Tel.: 06-66/386-578

06-30/436-781

ÖN IS
HIRDETHET
LAPUNKBAN!

Az önkormányzat munkájáról

November 26-án tartott gyér látogatottságú közmeghallgatás után két nappal következett a Képviselő-testület ülése.

Engedjék meg, hogy egy kis statisztikával kezdjem beszámolómat:

Jelen volt 4 újságíró, a Polgármesteri Hivatal 10 munkatársa, 6 intézmény vezetője, a Vízmű Rt vezérigazgatója és munkatársai, valamint 5 azaz öt személy a 16 ezer lakos közül.

Mint az várhatóan tűnt, az első téma volt a legizgalmasabb "Az ivóvíz- és csatornadíj hatósági és fogyasztási árának megállapítása." Ez a dolog ugyanis városunk minden családjának a pénztárcáját érinti. Az a lehetetlen helyzet ezen a téren, hogy a Képviselő-testület nyakába varrták, hogy ezért az ihatatlan vízéért mi döntünk el az áremelést, mely az Rt. részéről 25%-ban volt megjelölve. Nem tudom, jól döntöttünk-e, de a Képviselő-testület a hatósági árat elfogadta ugyan, a fogyasztói árat azonban nem. Fenntartottuk annak lehetőségét, hogy esetleg a későbbiek során megegyezünk az Rt.-vel egy szerényebb emelés mértékéről. Esetleg a felhalmozódott nyereségből az Rt. beszáll a címzett támogatás önerős részéhez.

Ez után került sor a gépkocsi adó és a helyi adók jövő évi mértékének megállapítására. Az ez évi inflációt figyelembe véve az adóterheknek minimum 25%-al kellene emelkedniük, ahhoz, hogy reálértékük megmaradjon, az 1996. évi szinten. Ezzel szemben a Képviselő-testület 20%-os emelést fogadott el. Ez azt jelenti, hogy személy- és tehergépjárművek estében az adóalap minden megkezdett 100 kg után 480 Ft/év. Motorkerékpár, lakókocsi, lakóautó és sátoros utánfutó esetén 2.400 Ft/év adó fizetendő. Ezek alapján az önkormányzat az idei bevételhez viszonyítva kétmillióhatvanezer forinttal több bevételhez jut. A helyi adók tekintetében is 20%-os az emelkedés. Ennek megfelelően a kommunális adó tekintetében az adó mértéke:

- belterületen	3.600 Ft/év
- Öregszió, Nagylapos, Bánomkert	3.000 Ft/év
- tanya	1.400 Ft/év

Ebben az esetben hárommilliónegyszáznyolcvanötezerkétszáz forinttal több lesz a várható bevétel. A telekadó kivetésénél a sokat vitatott m²-kénti adótétel a belterületnek minősülő telkek után jelentősen csökkennek, melyek mértékét az adócsoporthoz kell kidolgozni. Remélem az érintettek megelégedésére. Iparüzési adó tekintetében:

- Termelő típusú vállalkozás	5 ezrelék
- Kereskedelmi és szolgáltató vállalkozás után	7 ezrelék
- Szeszecital, szerencsejáték szolgáltatás után	1,2 %
- A napi átlány összege 200 Ft-ról 300 Ft-ra,	
	500 Ft-ról 800 Ft-ra emelkedik.

A vásárok száma a Képviselő-testület döntése alapján 11-re emelkedik. Január hónap kivételével minden hónapban lesz vásár.

Mérlegelési díjakról is döntés született:

0 - 50 kg-ig	40 Ft/db
51 - 300 kg-ig	55 Ft/db
301 - 500 kg-ig	150 Ft/db

500 kg fölött	200 Ft/db
Egyéb mérlegelés	50 Ft/db.

Döntöttünk arról is, hogy a folyékony hulladék szállítására pályázatot kell kiírni. A pályázatokat "Települési folyékony hulladék" jelleggel zárt borítékban 1997. január 15-ig kell a város jegyzőjéhez benyújtani.

A nem lakás célú helyiségek, valamint a nem közterületnek minősülő területek bérleti díját is 20%-al emelte fel a testület.

A Kincstár bevezetése miatt - melynek lényege az intézmények pénzmozgásának, forgásának figyelemmel kísérése - megváltozott a segélyek és támogatások kifizetésének rendje, melyről az érintettek tájékoztatást kapnak.

A Polgármester lemondása miatt 1996 december 9-től az új polgármester megválasztásáig személyemben főállású alpolgármesterként látom el a feladatokat. Erre az időre munkahelyem vezetőjétől fizetés nélküli szabadságot kértem és kaptam.

A költségvetés előkészületeiről kaptunk tájékoztatást, mely szerint várhatóan 70-80 millió forintnyi összeggel kevesebb jut a város kasszájába. A pontos adatokról a későbbiekben lehet érdemben tájékoztatást adni, amikor már ismeretesek az infláció mértéke, az energia és vízszolgáltatás növekedése, az egészséges ivóvíz biztosításának önrésze, valamint az egészségügyi átalakítás költsége.

Testületünk a Tüzeléstechnikai Vállalat részére ügyfélszolgálati irodát létesít a szolgáltatást igénybevevők rendelkezésére.

Döntés született a Motormúzeum támogatásáról. Az idegenforgalmi szempontból nagyon jelentős létesítmény megérdemli a támogatást.

Aki a várost járja, láthatja, hogy a volt endrői község háza vakolatát eltávolították. Tavasszal kezdődik a tető és homlokzat rekonstrukciója, hogy ezzel is szépüljön városunknak ez a része.

Arról is született döntés, hogy a Liget-fürdőt nem pályáztatjuk meg, - a Magyar Fürdőszövetség javaslata alapján - hanem a fürdő üzemeltetésére az éves bruttó bevétel 30%-át (kb. 3,5 millió Ft) az önkormányzat biztosítja. Ehhez a témához kapcsolódik, hogy a Templom-zugyi szabad strand bérleje (igaz, hosszas vita után) a fejlesztések kompenzációjaként 10 évre megkapja az üzemeltetés jogát bérleti díj fizetése nélkül.

Döntéseinket nem kommentálva, ennyiben kívántam ismerttetést adni a novemberi testületi ülésünkről.

Beszámolómat befejezve kívánok a lap minden olvasójának és családtagjainak nagyon boldog és békés Karácsonyi ünnepeket, és boldogabb, nyugodtabb, bajoktól mentes Új Évet.

Czibulka György

VÁROSUNK Gyomaendrőd

Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrődi Szervezete

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Homokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Ungvölgyi János

Felelős Kiadó: Vaszkó András elnök

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házi nyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1